

*Híven szeretni a jót,
Gyűlölni vesztig a gonoszt,
Eszköze lenni az isteni kéznek,
Egy nem haszontalan tagja az Egésznek,
Férfiak! ez gyönyörű jutalom.*

Kazinczy Ferenc: Híven szeretni... (1795)

*Jót s jól! Ebben áll a nagy titok. Ezt ha nem érted,
Szánts és vess, s hagyjad másnak az áldozatot.*

Kazinczy Ferenc: A nagy titok (1808)

Közművelődés a számok tükrében

TARTALOM

<i>Mátyus Aliz: Előszó</i>	3
<i>Talata-Dudás Katalin: A közművelődés helyzetének alakulása a 2005-ös / 2008-as közművelődési statisztika tükrében</i>	4

TANULMÁNY

<i>Filép Tamás Gusztáv: A (cseh)szlovákiai magyar művelődés története 1918–1998 című vállalkozás és előzményei</i>	44
--	----

ARCKÉPEK

<i>Halász Péter: Beke Pál halálára (1943–2009.)</i>	60
<i>Vattai Dénes: Búcsúbeszéd Beke Pál sírjánál. Bernard Kholer búcsúlevele (Fordította: Szöllösi Eszter)</i>	62
<i>A közösségépítész halálára. Beke Pál emlékezete (Deme Tamás)</i>	63
<i>Harangi László: Búcsú Kellner Gittától (1938–2009.)</i>	67
<i>Regős Pál (1926–2009.)</i>	68
<i>Órhelyen. Fábry Zoltán Magyar Örökség-díja (Bíró Zoltán)</i>	72
<i>Balázs János festő, költő – Alsókubin, 1905. – Salgótarján, 1977. – (Szuhay Péter)</i>	73
<i>Keserü Katalin: Gaál István köszöntése</i>	75
<i>Wutka Tamás: Emléktöredékek Feszty Masárol</i>	78
<i>Vilcsék Béla: Radnóti-legendárium – Feljegyzések a centenáriumi év apropóján</i>	80
<i>Claude Lévi-Strauss (Brüsszel, 1908. – Párizs, 2009.)</i>	89

KITEKINTÉS

<i>A rendszerváltozások megjelenítései a magyar irodalomban</i>	90
<i>Ács Margit: Szociográfia</i>	92

<i>Toldi Éva</i> : Az otthonosság és idegenség alakzatai a rendszerváltozás idején a vajdasági magyar irodalomban	98
<i>Elek Tibor</i> : A kortárs magyar dráma és a rendszerváltozás	107
<i>Pécsi Györgyi</i> : Elhúzódó rendszerváltozás, elmaradt katarzis	113

OLVASVA – ÚJRA OLVASVA

<i>Pálfi Ágnes</i> : Az újkori európai irodalom „héroszai” és az evangéliumi hagyomány	117
<i>Simon László</i> : Kiáltás hegyről	137

IFJÚSÁG

<i>Deák Péter</i> : Megsértették a Maszkabál törvényeit... újra	138
---	-----

ESEMÉNYTÁR

<i>Horváth Attila</i> : Gondolatok a Kulturális Turizmus Éve és egy konferencia kapcsán a kulturális turizmusról	141
<i>Óstör Antal</i> versmondó verseny, <i>Zsira (Bors Anikó)</i>	144
<i>Péterffy András</i> : Tépett noteszlapok. Balázs Béla és az Eötvös kollégium című kiállítás a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteményben	146

CD-MELLÉKLET A közművelődés helyzetének alakulása a 2005-ös / 2008-as OKM statisztika tükrében c. tanulmányhoz. Táblázatok és a statisztikák részletes megyei összefoglalói.

E számunkat Gaál István filmfotóival, fotóival és portréival illusztráltuk.

SZIN

Előszó

A Magyar Nyelv Éve 2009. hazavitt felnevelő városomba Pápára, s ott volt minnek örülni ebben a nyelvre fókuszált évben.

Így, hogy Pápa polgármestere – Dr. Kovács Zoltán – maga is nyelvészkedett diákkorában (részlet vett helynévgyűjtésen, s foglalkozott rendszerezésükkel Tungli Gyula tanár úr vezetésével, akinek, mert a szellem dinamizál, s kortalanná tesz, e konferencia létrejötte is nagyban köszönhető!), s milyen másképp szól egy megnyitóbeszéd, egy konferencia-köszöntő, ha előadójának a konferencia tárgyához is van köze.

Aztán, hogy a Pápai Művelődéstörténeti Társaság és a Pannon Egyetem Pápai Kihelyezett Neveléstudományi Tagozata úgy tudta megszervezni Pápai Névtani Regionális Konferenciáját, hogy Pápáról elszármazott nyelvészeket, nyelvésztanárokat hívott meg, akik – épp ezek a volt pápai diákok! – ma meghatározó szerepet töltenek be a nyelvtudomány területén. Csupa jeles szakember volt tehát jelen, akik közül Huszár Ágnes például oly ragyogó elemzést tartott a Református Kollégium reformkori hallgatói névjegyzékéből, hogy ha ilyenrel találkozom az egyetemen, nincs kizárva, hogy én is a nyelvészetet választom magamnak életemre – kutatási területül. De ahogy Somfai Balázs levéltáros beavatott bennünket Pápa utcanéveinek titkaiba, az egykoriakéba és – mint az új elnevezések szakértője vagy szaktanácsadója – az újakéba is, az is, hát igen! Csak a Pápai Hírlap egy mikor-volt számából, magamnak is, emlékeztetőül, tőle: „Társadalomlélektani oka is volt (...) annak, amikor a nemzeti ellenállás, majd a kiegyezés utáni felvirágzás korában történelmi hőseink, nemzeti nagyjaink váltak utcanévadókká, szinte kizárólagosan. Így volt ez a mi városunkban is, különösen az Erzsébetvárosban, ahol – alig valamivel 1848 fél évszázados évfordulója után – csak ilyen személyekről nevezték el az új utcát. Hunyadi János, Vörösmarty, Arany János, Kisfaludy Károly és Tompa Mihály, a városrésznek Erzsébet királynéről való elnevezésével együtt, 1899. június 28-án váltak utcanévadóvá, és a szerepüket, azóta is, töretlenül betöltik.”

A nyelvi konferencia két szekcióját Hoffmann István és Thun Éva vezette. És az előadások a név, mint történeti forrás, a földrajzi nevek hang- és alaktani tanúságtétele, a beszélő helynevek, a névkutatás gyakorlata, és a ragadványnevek témakörét is érintették.

Felvonultak tudósok, akikre büszke lehet a város. S a konferencia szellemét őrizgetheti magában az ember, hetekig, hónapokig, hogy megőrüljön neki, amikor épp szüksége van rá.

Mátyus Aliz